

- 3 De foto's van de onthulling van het D-day monument op 6 juni 1945 kwamen door toeval in onze handen. Ze waren tot dusver onbekend. Na deze publicatie zullen ze worden ondergebracht in het Streekarchief.
- 4 Deze brief en een groot deel van de in dit artikel opgenomen gegevens zijn ontleend aan het Secretariaat-archief 1940-1959 – 1.853.1 II, Oorlogsgedenkteken I, ondergebracht bij het Streekarchief te Hilversum.
- 5 Zie *Eigen Perk* 1993/2: Bombardementen op de Trompenberg, p. 51-65.
- 6 Esser had zeker iets van doen met die prijsvraag. Aanvankelijk wilde hij meedoen met de competitie, maar hij vond zichzelf nog te onervaren en trok zich terug. Hij maakte later wel deel uit van de commissie die het werk beoordeelde en was zeer onder de indruk van het winnend ontwerp van Meike Rueter; een poëtische voorstelling van een hurkende vrouw. Overigens werd een beeld van Havermans uiteindelijk gekozen om in Renesse te worden uitgevoerd. Esser acht het mogelijk dat hij via de commissie uit de Kring van Beeldhouwers contact kreeg met Hilversum, maar

- kan zich de situatie niet goed herinneren. Wel noemt hij de naam van de contactfiguur uit de Hilversumse commissie voor het verzetsmonument, de heer Bax, destijds leraar geschiedenis aan het Chr. Lyceum. Ook had hij een goed contact met Garrit Stuiveling, een jonge vriend van zijn vader.
- 7 Het beeld van Esser is uitgevoerd in brons en werd gegoten bij de Zandgieterij Binder in Haarlem. De groenige kleur van het beeld wordt patine of patina genoemd, een edelroest dat vooral op brons ontstaat als dit aan vochtige lucht wordt blootgesteld. De patine laag beschermt het monument en maakt het in felte onvergankelijk.
- 8 Informatie: G. Verheul, Nederhorst den Berg. Prof. Esser, om bevestiging gevraagd, kan zich deze situatie niet meer herinneren. Maar dat geldt – nu hij 80 jaar is – voor meer dingen die toch gebeurd zijn. Hij acht de voorgestelde gang van zaken heel wel mogelijk. Naar zijn idee ging het om een futiliteit. De expressie van het beeld was voor hem vele malen belangrijker.

IN VERVOLG OP Reacties en aanvullingen op eerdere artikelen

BOMBARDEMENTEN OP DE WIJK TROMPENBERG

De bombardementen op Trompenberg in december 1944 en maart 1945 (zie *EP* 1993/2) echoën nog lang na. De Duitse Flaktorens, waarop het luchtafweergeschut stond opgesteld, werden na het eerste bombardement opgeblazen. De Duitsers dachten dat ze als oriën-

tatiepunten hadden gediend. In *EP* 1993/4 plaatsten we een tekening van zo'n toren. Kortgeleden kregen we enkele foto's in handen van dergelijke torens die bij de NSF stonden en kort na de oorlog werden gesloopt. Die foto's passen goed in dit nummer dat grotendeels aan oorlog en bevrijding is gewijd. Ze zijn inmiddels ondergebracht in het Streekarchief Hilversum.

De twee Flaktorens met luchtafweergeschut op het NSF-terrein aan de kant van de Meteorstraat en het begin van de Orionlaan.

De vorm van de torens is vrijwel conform de eerder geplaatste tekening die gevonden werd bij de opgeblazen toren, dicht bij de Bachlaan in het Spanderswoud.

Met zichtbaar genoeg namen werknemers van de NSF na de oorlog de sloop van de Flaktoren ter hand. Hun bord met het opschrift: "WERELDS GROOTSTE TOREN-SLOOPERS NSF" spreekt voor zich.

DE RIPOLIN VERFFABRIEK

H. *Korpershoek* uit Zutphen heeft met genoeg het verhaal over de Ripolin-fabriek gelezen. Maar hij heeft zich gestoord aan de naam van de straat waaraan de fabriek lag. Dat was de langste tijd van de fabriek de *Laarderweg* en dat wordt in het artikel (op één uitzondering na) *Larenseweg*. Hij heeft de naamsverandering destijds op pijnlijke wijze ervaren, zo blijkt uit zijn verhaal:

In Indonesië, in 1949, vertelde een van de huzaren in mijn peloton dat-ie correspondeerde met een meisje in Hilversum, aan de *Larenseweg*. "Je moet je vergissen," zei ik, "die bestaat niet, het is *Laarderweg*". Hij liet me de envelop zien en daar achterop stond inderdaad *Larenseweg*.

"Stomme trut", dacht ik, maar dat zei ik niet, daar ben ik te beleefd voor, wel echter: "Wedden dat ik gelijk heb?" Tenslotte had ik er gewoond, vijf jaar lang, van 1933 tot 1938, en dat vertelde ik hem ook.

"Nou goed, luit", antwoordde hij. "Uw drank- en sigarettenrantsoen tegen mijn maandsoldij". Nauwelijks interessant: die soldij was maar anderhalve gulden per dag, niet eens genoeg voor een biertje, want dat kostte daar toen een rijksdaalder de fles. Maar om het geld ging het me niet: ik was geen roker en ik placht mijn normale rantsoen *Highway* ("Heimwee") sigaretten onder mijn peloton te verdelen. En wat de drank betrof, als officier had ik recht op één fles jenever per maand, en geheelonthouder zijnde, gaf ik ook die altijd weg.

We kwamen overeen dat ik mijn vader zou schrijven: als technisch hoofdambtenaar bij Publieke Werken zou hij het

wel weten. Een week of zes later kwam het antwoord: Kort daarvoor hadden B&W, in hun allesomvattende wijsheid, besloten de naam van de weg te veranderen. Dus wég sigaretten en wég jenever. Nou ja, soedah...

Maar wat pijn deed was verliezen terwijl ik zo zeker was van mijn zaak. Wedden heb ik nadien dan ook nooit meer gedaan.

(De naamsverandering betrof ook de *Hoge Laarderweg* die *Hoge Larenseweg* ging heten. Vooral door de telefoon ontstond voordien nogal eens verwarring met de *Naarderstraat*, *Lage Naarderweg* en de *Hoge Naarderweg* die hun oude naam behielden – RED.)

De heer *Korpershoek* vroeg ons verder om medewerking voor een onderzoek naar een voor Hilversum belangrijk initiatief tijdens de hongerwinter 1944/45. In vuilniswagens van het rol-trommel-type werd enige keren met succes voedsel opgehaald in verschillende gebieden van midden-Nederland. Bij enkele van die transporten was de briefschrijver zelf betrokken. We hebben de medewerking toegezegd en hopen op een toekomstige publicatie in dit blad.